

Spørgsmål og svar om screening for tarmkræft

I det følgende er der en oversigt over typiske spørgsmål om screening for tarmkræft, som du kan møde. Nedenfor hvert spørgsmål er der et svar, som du kan tage udgangspunkt i. Du kan læse mere på hjemmesiden [her](#).

Om screening for tarmkræft

Hvad er screening for tarmkræft?

Screening for tarmkræft er en måde at finde tegn på tarmkræft eller forstadier – før man mærker, at noget er galt.

Hvem bliver inviteret til screening for tarmkræft?

Både mænd og kvinder i alderen 50-74 år bliver inviteret til screening for tarmkræft hvert andet år. Invitationen kommer med posten og indeholder bl.a. prøvesæt og vejledning til at tage prøven.

Hvordan foregår undersøgelsen?

Du modtager et prøvesæt med posten og skal selv tage afføringsprøven og sende den til undersøgelse på et laboratorium. Prøvesættet indeholder et lille prøverør med væske og en prøvepind samt et opsamlingspapir, som kan sættes på toiletkummen. Med prøvesættet følger en grundig vejledning i, hvordan prøven tages.

Hvor lang tid skal jeg vente på svar på afføringsprøven?

Du får svar på prøven i e-Boks efter ca. 10 hverdage.

Hvad kan man finde ved screening?

I første omgang indsender du en afføringsprøve. Hvis den er "positiv", dvs. hvis der er usynligt blod i den, får du tid til en kikkertundersøgelse. Blod i afføringen behøver ikke at være tegn på tarmkræft. Men det er ikke normalt at bløde i/fra tarmen, og derfor er det vigtigt at blive undersøgt nærmere. Hvis kikkertundersøgelsen viser, at du har polypper, bliver de fjernet med det samme og undersøgt på et laboratorium. Hvis kikkertundersøgelsen viser, at du har kræft, bliver du henvist til en såkaldt kræftpakke.

Jeg er over 50 og har ikke fået en invitation endnu – hvad gør jeg?

De fleste regioner sender invitationen tre måneder efter, du er fyldt 50. Men du kan altid kontakte screeningssekretariatet i din region og høre nærmere.

Jeg er over 74 år. Hvorfor kan jeg ikke længere blive screenet?

Screening for tarmkræft slutter, når du fylder 75 år. Sygdommen er nemlig 10-15 år om at udvikle sig. Ved screening findes forstadier til sygdommen. Hvis du har deltaget regelmæssigt og fået at vide at der ikke er fundet forstadier, når du er 74, så er der meget lille risiko for at udvikle tarmkræft. Du er altså godt sikret på den lange bane ved at have deltaget i tarmkræftscreening. Det er dog altid en god idé at holde øje med eventuelle symptomer.

Mit prøvesæt er blevet væk. Hvor kan jeg bestille et nyt?

Hvis kuverten med prøvesættet er blevet væk, kan du altid bestille et nyt hos screeningssekretariatet i din region.

Kan hjemmetesten blive for gammel?

Ja, det kan den godt. Hvis du har haft kuverten liggende et stykke tid, så tjek udløbsdatoen på selve prøverøret. Hvis hjemmetesten er udløbet, kan du bestille en ny hos screeningssekretariatet i din region.

Hvad er fordelene ved at blive screenet for tarmkræft?

De to vigtigste fordele er, at man kan opdage forstadier (polypper), der kan fjernes, så de ikke udvikler sig til kræft. Desuden kan man opdage kræft tidligt og dermed give en mere skånsom behandling og bedre overlevelse.

Hvad er ulemperne ved at blive screenet for tarmkræft?

Ingen test er 100 procent sikker, og i nogle tilfælde kan testen give falsk tryghed. En kræftknude i tarmen bløder nemlig ikke altid. Så selvom der ikke er mistanke om tarmkræft, kan du alligevel godt have eller få kræft i tyk- eller endetarm.

Det er derfor vigtigt, at du går til lægen, hvis du har symptomer fra tarmen, også selvom du lige har taget en afføringsprøve.

Screening kan i nogle tilfælde påvise kræft, der ellers ikke ville have vist sig i din livstid eller polypper, der ikke ville have udviklet sig til kræft. Det kaldes overbehandling, men da man ikke med sikkerhed kan sige, hvilke polypper der vil udvikle sig til kræft, vælger man at fjerne alle polypper ved en kikkertundersøgelse.

Behøver jeg blive undersøgt, når jeg føler mig sund og rask?

Ja, med screening kan man opdage forstadier i form af polypper, der kan fjernes, så de ikke udvikler sig til kræft. Screening har netop til formål at finde polypper og kræft så tidligt, at der ikke er symptomer, og derved forbedre chancerne for at blive behandlet og helbredt.

Jeg vil gerne deltage, men har ikke modtaget en invitation. Hvad gør jeg?

Hvis det føles som meget længe siden, du sidst blev inviteret til screening, kan du kontakte screeningssekretariatet i din region og bede om en ny hjemmetest.

Kan jeg framelde mig screening for tarmkræft?

Screening for tarmkræft er tilbud, så du bestemmer selv, om du vil tage imod det. Både Kræftens Bekæmpelse og Sundhedsstyrelsen anbefaler screening for tarmkræft ud fra en samlet vurdering af fordele og ulemper. Men det er vigtigt, at du træffer dit eget valg. Du kan framelde dig ved at kontakte screeningssekretariatet i din region.

Er der færre der får tarmkræft, fordi vi screener?

Både Sundhedsstyrelsen og Kræftens Bekæmpelse anbefaler screening for tarmkræft ud fra en afvejning af fordele og ulemper. Screeningsprogrammet for tarmkræft fylder ti år i 2024, og det nytter at screene.

Antallet af personer med tarmkræft er faldet i den periode, man har screenet – i den aldersgruppe, der har fået tilbuddet. Man har også opdaget forstadier til tarmkræft, der er blevet fjernet, så de ikke udvikler sig til kræft. Det vil også betyde færre tilfælde af kræft i fremtiden.

Om tarmkræft

Hvor mange får tarmkræft om året og hvor mange dør?

Tarmkræft dækker over to typer kræft i tarmen, nemlig kræft i tyktarmen og endetarmen. I Danmark er der hvert år ca. 4.600 personer, der får en af disse sygdomme. I 2022 var tyktarmskræft den tredjehyppigste kræftsygdom både hos mænd og kvinder. Hvert år dør ca. 1.700 personer i Danmark af de to typer tarmkræft.

Hvad er tyktarmskræft?

Tyktarmskræft er en kræftform, der opstår af slimhindecellerne i tyktarmen. Tyktarmen er cirka 150-170 centimeter lang. Tyktarmen forbinder tyndtarmen med endetarmen, som udgør de nederste 15 centimeter af tarmen.

Hvad er endetarmskræft?

Endetarmen er en fortsættelse af tyktarmen og udgør de nederste 15 centimeter af tarmen. Hvis kræften opstår her, hedder det endetarmskræft.

Hvad er polypper i tyk- og endetarm?

Polypper er udvækster på slimhinden i tyk- og endetarmen. De er sædvanligvis godartede, men i nogle tilfælde kan de udvikle sig til kræft. Ved at screene befolkningen kan man opdage polypper og fjerne dem, så de ikke udvikler sig til kræft.

Hvilke symptomer er der på tarmkræft?

Vær altid opmærksom på symptomer fra tarmen – også selvom du lige er blevet screenet. Hvis du opdager nogle af følgende symptomer, bør du altid kontakte din læge.

- Ændret afføringsmønster
- Følelse af at tarmen ikke tømmes helt
- Uforklarlig træthed
- Mavesmerter
- Blod eller slim i afføringen
- Vægttab uden grund

Screeningssekretariater

Hvis du har spørgsmål om screening, kan du kontakte screeningssekretariatet i din region. De kan også hjælpe, hvis kuerten med prøvesættet er blevet væk, eller hvis selve testen er blevet for gammel.

Kontaktoplysninger på screeningssekretariater

- **Region Nordjylland:** 94 64 17 12
- **Region Midtjylland:** 78 42 01 70
- **Region Syddanmark:** 79 40 67 85
- **Region Sjælland:** 56 51 28 28
- **Region Hovedstaden:** 38 67 17 17

Gode råd

Hvad hvis der er et spørgsmål jeg ikke kan svare på?

Der er ingen, der forventer, at du er ekspert på området. Hvis du er i tvivl om noget, kan du altid henvise til, at personen:

- Kontakter sin egen læge eller regionens screeningssekretariatet
- Læser om screening for tarmkræft på Kræftens Bekæmpelses hjemmeside

